

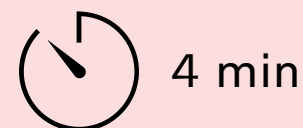
▼ Asiantuntija vastaa

Tekoälysäätely sote-sektorilla: Mitä tästä tulisi tietää?

Lue lakiasiantuntijamme Lumin yhteenveto DigiFinlandin julkaisemasta selvityksestä, jonka tarkoitus on kirkastaa tekoälyn hyödyntämisen oikeudellisia reunaehdoja hyvinvointialueilla. →

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima Oyj

efima

Mistä selvityksessä on kyse?

Tekoäly tarjoaa valtavasti mahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille. Sen käyttö kuitenkin edellyttää tiettyjen oikeudellisten reunaehtoien tuntemista ja noudattamista. Erityisesti EU:n tekoälyasetus tuo uusia vaatimuksia tekoälyn kehittäjille ja käyttäjille.

DigiFinlandin joulukuussa 2024 julkaistu juridinen selvitys auttaa hyvinvointialueita arvioimaan tekoälyn tietosuojaa, käynnistämään tekoälykokeiluja ja arvioimaan riskejä 7 eri käyttötapauksessa.

Kokosin yhteen selvityksen pääkohdat, jotka jokaisen sote-toimijan on hyvä ymmärtää selvityksestä.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

Tekoälyn käyttö sallittua kaikissa käyttötapauksissa – tietyin ehdoin

DigiFinlandin selvitys arvioi tekoälyn juridisia reunaehdoja seitsemän hyödylliseksi tunnistetun käyttötapauksen kautta:

Asiakaskirjausten luonnostelu

Tekoälyn tuottama asiakasneuvonta

Asiakastiedon tiivistelmät

Tekoälyavusteinen palvelusuunnitelma

Asiakasviestien luonnostelu

Tekoälyn tuottamat hoitosuositukset

Simultaanitulkkaus puheesta

Selvityksen mukaan tekoälyn hyödyntäminen kaikissa näissä tapauksissa on sallittua, kunhan noudatetaan tiettyjä reunaehdoja.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

Arvioi aina tietosuojavaikutukset

Selvitys suosittelee arvioimaan tietosuojavaikutukset (DPIA) aina tekoälyä hyödynnettäessä.

Henkilötietojen ja erityisten henkilötietoryhmien käsittelyyn on suositeltavaa pyytää suostumus, vaikka käsittelyperuste olisi lakisääteinen, jos tekoälyä käytetään laajemmin kuin välttämätöntä ja se vaikuttaa merkittävästi yksilöihin.

Suostumuksen tulisi lisäksi olla aidosti vapaaehtoista.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

Huomioi suuririskiset tapaukset

Toiset tekoälyn käyttötapaukset sisältävät enemmän riskejä kuin toiset. Jos tekoälyä käytetään lääkinnällisiin tarkoituksiin, se voidaan luokitella suuririskiseksi tekoälyjärjestelmäksi. Tällöin tekoälyn käyttöön sovelletaan erityisiä tekoälyasetuksessa (artiklat 26 ja 27) lueteltuja vaatimuksia. Esimerkkejä tällaisista käyttötapauksista ovat tekoälyn tuottama neuvonta asukkaille/asiakkaille tai tekoälyn tuottamat hoitosuositukset ammattilaisille.

Jokainen käyttötapaus tulee arvioida tapauskohtaisesti, ja toimija on viimekädessä vastuussa omasta tulkinnastaan. Käyttötapauksen rajaamisella voidaan vaikuttaa riskiluokitukseen.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

Kouluttaudu ja seuraa kehitystä

Selvityksessä korostetaan, että jatkuva kouluttautuminen tekoälykehityksestä ja sen sääntelystä on tärkeää lain edellyttämän kokonaisharkinnan toteuttamiseksi, eli riskien ja mahdollisuuksien ymmärtämiseksi. Ja koska kehitys on nopeaa, oma neuvoni on myös tukeutua asiantunteviin kumppaneihin.

Tulevaisuudessa tekoälysääntelyyn odotetaan myös lisää ohjeistusta ja tukimateriaaleja, jotka auttavat tekoälyn lainmukaisessa käytössä: muun muassa yhteisiä DPIA-pohjia, tarkastuslistoja ja parhaita käytäntöjä. Lisäksi EU Komissiolta odotetaan tarkempia linjauksia vuoden 2025 alussa.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

Tutustutaan lopuksi yhteen käyttötapausesimerkkiin

Selvitys sisältää kattavan kuvauksen 7 eri käyttötapausten oikeudellisista reunaehdoista. Tutustutaan lopuksi lyhyesti yhteen käyttötapaukseen ja sen oikeudellisiin reunaehtoihin:

Käyttötapaus

Automaattinen asiakaskirjausten luonnostelu

Lyhyt kuvaus

Sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaisen ja asiakkaan välinen keskustelu nauhoitetaan audiotallenteeksi, tallennetaan väliaikaisesti pilvipalveluun ja muunnetaan tekoälyn avulla tekstiksi. Tekoäly luo tekstitiedoston pohjalta asiakas-/ potilasmerkinnän luonnoksen kyseisen ammattilaisen tarkistettavaksi.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima

▼ Asiantuntija vastaa

Käyttötapaus

Automaattinen asiakaskirjausten luonnostelu

Poimintoja käytön oikeudellisista reunaehdoista*

- Asiakkaalle tulee viestiä tekoälyn käytöstä keskustelussa etukäteen ja tällä tulee olla mahdollisuus kieltäytyä tekoälyn käytöstä.
- Ammattilaisen on aina tarkistettava ja hyväksyttävä tekoälyn tuottama luonnos.
- Tekoäly ei saa luoda uutta tietoa, joka vaikuttaa hoitopäätöksiin. Näin ollen vältetään myös lääkinnällisiin laitteisiin kohdistuvalta sääntelyltä.
- Keskustelun tallenne ja välivaiheiden käsittelytuotokset kannattaa säilyttää vain niiden välittömän käsittelytarpeen ajan.

* Tarkempaa tietoa ko. käyttötapauksesta voi lukea selvityksestä.

Lumi Seljavaara
Lakiasiantuntija
Efima